

PLA DE DROGODEPENDÈNCIES DE LA GENERALITAT, 1987

Antoni Arteman i Jané

El Pla de Drogodependències de la Generalitat de Catalunya (P.D.G.), aprovat pel Consell Executiu del dia 21 d'abril de 1987 i presentat en Comissió al Parlament de Catalunya el dia 29 d'abril de 1987, és un conjunt de propostes d'actuació coordinades entre les diverses administracions de Catalunya per prevenir el fenomen de les drogodependències i assistir, rehabilitar i reinserir els qui el pateixen.

A nivell de l'Estat es coordina amb el **Plan Nacional sobre drogas**, el qual el financia en part. Els dos Plans volen ser una resposta de l'administració a l'exigència social de resoldre el problema de la dependència a l'heroïna, encara que el P.D.G. s'adreça al conjunt de totes les drogodependències.

El P.D.G. es gestiona des de l'Òrgan Tècnic sota les directrius del Consell Director del desplegament de la Llei 20/85, sobre Drogodependències. L'Òrgan Tècnic disposa d'un equip de tècnics que coordinen les col·laboracions dels serveis de les Direccions Generals que intervenen en el P.D.G.

Per tal d'exposar un resum sistemàtic del P.D.G., seguirem la seva pròpia estructura, remetent aquells qui desitgin ampliar la informació a la lectura del B.O.P.C. del 9/V/87.

QUANTIFICACIÓ DEL PROBLEMA

Fins enguany tan sols es disposa bàsicament de les dades subministrades per les dues enquestes de consum efectuades pel Departament de Sanitat. Aquest any, el P.D.G. preveu la posta en funcionament d'un sistema d'informació referent als centres i serveis d'atenció, als nous

casos que entrin en tractament, a les urgències hospitalàries i a les defuncions. Hi ha, certament, moltes esperances en aquest sistema, ja que és un tema, el de les drogodependències, que no ha estat quantificat globalment amb un grau de certesa acceptable, ni se n'ha mesurat la resposta preventiva, assistencial i rehabilitadora.

PREMISSES DEL PLA

1. Existència de la Llei 20/1985, aprovada pel Parlament de Catalunya, que defineix les drogodependències com a malaltia; fa un abordatge global del problema tant

FES SALUT

GENERALITAT DE CATALUNYA

SOM 6 MILIONS

L'alcohol és una droga, encara que no sempre n' existeixi la consciència

per a les drogues legals com per a les il·legals; disposa limitacions en la promoció i venda de les legals per a determinats col·lectius d'alt risc o exemplars (adolescents, sanitaris, ensenyants...); delimita actuacions assistencials, rehabilitadores i reinseridores per als drogodependents; i, finalment, regula les competències autonòmiques en ordenació, planificació i coordinació de programes.

2. A diferència de la resta de l'Estat, i com ocorre en d'altres problemes socio-sanitaris, molts Ajuntaments i Entitats de Catalunya han creat, sense finalitat de lucre, centres i serveis d'atenció als drogodependents en els darrers cinc anys.

3. També, a diferència de la resta de l'Estat, no es reconeix de manera mecànica i apriorística la funció de la xarxa psiquiàtrica per tractar les drogodependències.

4. Hom parteix d'una conceptualització, majoritàriament acceptada, del problema com a fenomen biopsico-social, que s'ha d'abordar des d'equips integrals, pluridisciplinaris i especialitzats o amb experiència.

OBJECTIUS

1. Reduir els riscos de generació de dependències sobretot en els col·lectius més exposats, tot intentant que els joves arribin a l'adolescència havent rebut la formació adient per evitar el consum de drogues.

2. Disminuir l'oferta de drogues legals i llur promoció sobretot en llocs i/o àmbits especialment sensibles.

3. Millorar i facilitar l'assistència socio-sanitària a les persones amb dependència a les drogues.

4. Oferir un marc sectoritzat d'acolliment, atenció i reinserció del drogodependent i la seva família.

5. Coordinar tots els recursos de la xarxa especialitzada d'atenció al drogaaddicte a fi d'aconseguir-ne l'optimització.

6. Disposar de tota la informació possible i degudament tractada, de la problemàtica de les drogues, de la seva atenció i del seu seguiment i avaluació.

PROGRAMA D'INFORMACIÓ SOBRE LES DROGODEPENDÈNCIES

LES DROGUES

GENERALITAT DE CATALUNYA
Departament de Sanitat i Seguretat Social
i
Direcció General de Joventut. Institut Català de Serveis a la Joventut

En el marc de les actuacions de la Generalitat de Catalunya pel que pertoca el Pla de Drogodependències, aquesta ha publicat diversos fulls informatius i butlletins

ACTUACIONS CONCRETES

I. PREVENCIÓ

1.1. Actuacions pròpies del Departament de Sanitat i Seguretat Social.

- Elaboració de programes pilot d'educació sanitària adreçats a les dones embarassades i a la lluita antitabàquica en el món laboral.

- Subvenció a programes municipals de prevenció que comportin actuacions adreçades a la comunitat amb coordinació institucional i participació de tots els estaments, grups socials i professionals.

- Desplegament de les limitacions a la promoció, venda i consum de les drogues legals, previstes en la Llei 20/85, mitjançant les actuacions de la Unitat Administrativa creada amb aquest fi i adscrita a la Direcció General de Salut Pública. Elaboració d'una memòria anual de les seves

actuacions que reculli la casuística d'infraccions i l'obertura d'expedients sancionadors.

- Publicació nova o reedició i divulgació de materials informatius i formatius relatius a les drogodependències i les actuacions assistencials recomanables.

1.2. Programa Interdepartamental.

Conjunt d'actuacions organitzades amb els Departaments d'Ensenyament, Justícia, Presidència i Governació de la Generalitat, bàsicament finançades pel Departament de Sanitat i supervisades pel Consell Director de l'aplicació de la Llei 20/85.

a) *Ensenyament*: - Curs de formació als inspectors escolars per a introduir accions preventives en llurs funcions quotidianes. - Realització de 32 Plans Comunitaris de Prevenció Escolar

d'àmbit comarcal. - Elaboració i difusió de catàlegs de recursos i de materials pedagògics d'educació per a la salut i prevenció de les drogodependències.

b) *Justícia*: - Realització de prop de 20 seminaris, cursos i jornades adreçats a educadors de centres de menors, Delegats d'Assistència al Menor, Equips Tècnics Territorials, magistrats, fiscals i personal penitenciari, sobre la problemàtica de les drogodependències, pautes d'intervenció i xarxa de recursos disponibles. Realització d'estudis sobre hàbits tòxics i prevalença de malalties de transmissió sexual entre la població reclosa.

c) *Governació*: - Cursos de formació i reciclatge sobre coneixement de les drogodependències adreçats a mossos d'esquadra i policies municipals.

d) *Presidència (Joventut)*: - Realització de sis jornades, seminaris i sessions de formació per a directors, monitors i professors, referents a la problemàtica de les drogues, detecció precoç i mecanisme d'intervenció. - Campanya de sensibilització per a totes les entitats i grups que fan activitats per a joves durant l'estiu. - Senyalització de les instal·lacions de joventut.

II. ASSISTÈNCIA

2.1. El Territori

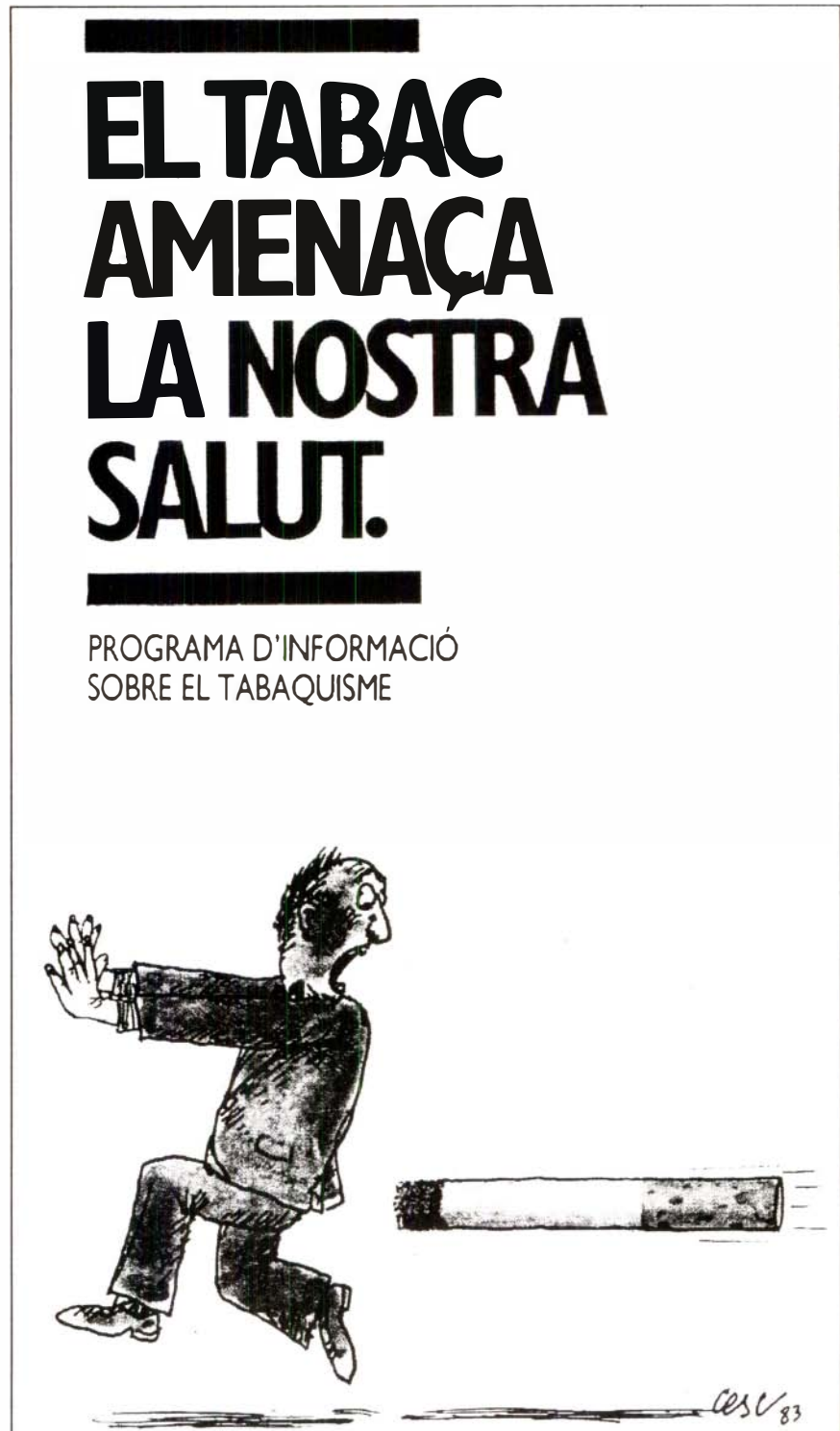
S'ha dividit Catalunya en cinc territoris: municipi de Barcelona, resta de comarques de Barcelona, comarques de Girona, comarques de Tarragona i comarques de Lleida. En cadascun d'aquests territoris hi ha una Comissió Tècnica Territorial que en supervisa la coordinació funcional dels recursos existents.

Aquests cinc territoris es subdivideixen en sectors assistencials, en cadascun dels quals hi ha un Centre d'Atenció i Seguiment (C.A.S.), que és el centre de referència de tota la xarxa especialitzada.

2.2. Primer Nivell

a) *Assistència primària sanitària.*

Aquest esglauó ha de funcionar com a ens informador i derivador, ja que el tractament de les drogodependències requereix dedicació horària, abordatge familiar, coneixements especialitzats i equip

Tríptic de la Generalitat il·lustrat pel dibuixant Cesc sobre els efectes del tabaquisme

multidisciplinari.

Les accions que s'han iniciat en aquest sentit, són:

- Edició i difusió d'un full explicatiu sobre què cal fer o no davant del malalt drogodependent.
- Curs de formació bàsica en drogodependències adreçat als professionals de l'atenció primària des de l'Institut d'Estudis de la Salut.
- Endegament d'un programa especial de l'Institut Català de la Salut

consistent en la formació d'un equip que organitzarà seminaris informatius, unitats d'infermeria acollida, unitats de control de receptació de psicòlegs i suport psico-social en zones poc assistides per la xarxa especialitzada.

2.3. Segon Nivell

a) *Centres d'Atenció i Seguiment (C.A.S.).*

Són 21 a tot Catalunya. Són ser-

veis especialitzats amb equips multidisciplinaris, i són, també, els qui millor poden fer un abordatge integral de tots els factors biopsicosocials, un diagnòstic global i programar un procés terapèutic, amb indicació o no de l'ús dels recursos de tercer i quart nivell. Aquests centres són prioritàriament subvencionats per la Generalitat, les Diputacions i els Ajuntaments. La majoria d'ells són municipals.

Les actuacions, pel que fa a aquests centres, són les d'unificar criteris, enregistrar-los, acreditar-los i potenciar-los en tot el possible per tal que també assessorin en prevenció, atenguin sense llistes d'espera i siguin el màxim d'eficients i eficaços.

b) Centres de Tractament (C. Tract.).

Són 30 a tot Catalunya; no són de referència; no tenen l'obligació d'atendre tota mena de drogodependència; tampoc no tenen necessitat de tanta dedicació horària com els anteriors. Molts d'ells són subvencionats per la Generalitat i Corporacions Locals.

Les actuacions, pel que fa a aquests centres, són similars a les anteriors, si bé sense tanta intensitat.

2.4. Tercer Nivell

a) Unitats Hospitalàries de Desintoxicació (U.H.D.).

En aquests moments n'hi ha cinc en funcionament, amb 27 llits, i està previst que arribin a ser 11 en total, amb 50 llits, a tot Catalunya i en un termini d'un a dos anys.

Aquestes unitats estan indicades per tractar la fase de desintoxicació en llit hospitalari especialitzat quan així ho recomanen els C.A.S. i C. Tract.

b) Comunitats Terapèutiques (C.T.).

Per enguany el P.D.G. compta amb 192 places a 9 Comunitats Terapèutiques amb conveni o subvenció de la Generalitat.

Les actuacions previstes, a més de l'ajut econòmic, també es refereixen a la seva coordinació amb els C.A.S. i C. Tract., i al seu enregistrament i acreditació.

c) Centre de Dispensació de Metadona (C.D.M.).

És l'únic centre autoritzat a dispensar metadona per a programes de manteniment o supressió ambu-

La ingestió de diferents drogues, com per exemple l'haixix, és a l'ordre del dia

latòria dels centres prescriptors, C.A.S. i C. Tract. sobretot.

Comparat amb països occidentals que pateixen greus problemes relacionats amb l'heroïna (Holanda, França, E.U.A.), en el nostre medi no hem desenvolupat a penes aquest tipus de programes des de l'administració. Ben segur que en un futur immediat hom haurà de potenciar aquesta possibilitat terapèutica.

2.5. Quart Nivell

Activitats de reinserció. El P.D.G., l'any 1986, va subvencionar el manteniment de pre-tallers i Centres d'Activitats a 14 municipis, i enguany s'ha prioritzat la subvenció de programes municipals de reinserció per a drogodependents, que no suposin, però, la creació de recursos específics. Es tracta d'aprofitar beques, places de plans comunitaris d'ocupació de l'INEM, cursos de formació professional, capacitació artesanal i altres programes socials municipals de caire inespecífic adreçats a grups socials sensibles.

III. ALTRES

El Pla de Drogues preveu, a més, la subvenció del funcionament de més de 20 associacions d'afectats o familiars. I també algunes entitats dedicades, sense finalitat de lucre, a la formació, assessorament i elabo-

ració d'estudis i dictàmens en drogodependències, reben subvenció del P.D.G.

PRESSUPOSTOS

L'any 1987 la Generalitat destina al P.D.G. 317 milions de pessetes. El Plan Nacional sobre Drogas de Madrid transferirà a Catalunya, també enguany, pròp de 312 milions. Si, a més, hi afegim els 181 milions prorrogats del pressupost de 1986, hom arriba a un total de 810 milions i escaig per a 1987.

D'aquests diners, el 70% es dedica a l'assistència en totes les seves vessants, l'11% a prevenció, el 9% a reinserció, el 2% a donar suport a l'associacionisme, el 4% a la formació i docència, i el 4% a la coordinació i planificació.

Antoni Arteman i Jané

Director de l'Òrgan Tècnic de Drogodependències del Departament de Sanitat i Seguretat Social. Metge especialista en Medicina Preventiva i Salut Pública.